

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Relanceproject VV076: “Zelfbeheerde identiteit”

Samenvatting

Vanuit het relanceplan “Vlaamse Veerkracht 2020” wordt ingezet op het versterken van het vertrouwen van de burger in de data-economie waarbij burgers zelf controle hebben over data zodat ze die vlotter en veiliger kunnen delen en zo een zelfbeheerde digitale identiteit kunnen creëren. Het relanceproject VV076 “Zelfbeheerde Identiteit” maakt deze ambitie concreet met de ontwikkeling van een sterke Vlaamse data-economie als uitgangspunt.

Vlaamse burgers worstelen met de data paradox: ze houden enerzijds van het gebruiksgemak die datagedreven diensten hen bieden maar anderzijds is er bij veel Vlamingen weerstand door de intransparantie waarmee ‘big tech’ bedrijven omgaan met hun persoonlijke data. Door het uitbouwen van een **innovatief platform voor persoonlijke datakluisen** gebaseerd op de wereldwijde Solid-standaard, wordt deze paradox overbrugd.

De persoonlijke datakluis versterkt de privacy van de burger en zal ertoe leiden dat persoonsgegevens digitaal veiliger en met een grotere transparantie en bewustzijn gedeeld kunnen worden terwijl bedrijven kunnen focussen op nieuwe businessmodellen op basis van deze data die in lijn met GDPR beschikbaar komt. Voor de Vlaamse data-economie betekent dit een belangrijke verlaging van drempels op niveau van ondermeer kosten en doorlooptijd.

Hiermee wordt bovendien toekomstgericht ingezet op de Europese digitale identiteit, een kader dat de Europese Commissie uitwerkt om alle burgers, ingezetenen en bedrijven in de EU hun identiteit digitaal te laten bewijzen en elektronische documenten vanuit een persoonlijke datakluis te laten delen. Door gebruik te maken van het platform voor persoonlijke datakluisen kunnen Vlaamse bedrijven zich volop voorbereiden op de komst van deze nieuwe verordening.

Een eerste toepassing van deze persoonlijke datakluisen wordt binnen dit project uitgewerkt en laat een burger toe het domicilieadres en contactgegevens in zijn persoonlijke datakluis op te laden en na toestemming ter beschikbaar te stellen aan derden. Bedrijven die van deze data gebruik willen maken, kunnen de geldigheid en juistheid ervan verifiëren. Het project bepaalt eveneens de regels en afspraken voor de deelnemers aan dit nieuwe data-ecosysteem.

De ontwikkeling en het operationeel beheer van dit platform voor persoonlijke datakluisen wordt opgenomen vanuit het op te richten Vlaams Datanutsbedrijf (relanceproject VV061).

////////////////////////////////////

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Het **Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024** schetst de ambities van de Vlaamse Regering, die Vlaanderen wenst te positioneren als smaakmaker en voortrekker op het vlak van toepassingen in de nieuwe data-economie. In de bevraging van de **Vlaamse Digimeter 2020**¹ geven de onderzoekers van Imec aan dat een belangrijk deel van de Vlaamse burgers worstelen met de data paradox: enerzijds houden ze van het gebruiksgemak die ‘datagedreven diensten’ hen bieden en beseffen ze steeds beter wat de waarde van hun data is. Anderzijds hebben burgers alsmaar meer besef van wat ‘big tech’ bedrijven met hun persoonlijke data doen. Controle krijgen over de eigen data is een essentiële stap om de gebruiker ook het noodzakelijke vertrouwen in technologie (van morgen) te geven. De burgers een veilige persoonlijke dataopslag aanbieden in combinatie met een actief toestemmingsbeheer speelt hierin een cruciale rol.

De beleids- en begrotingstoelichting ICT en Facilitair Management Begrotingsjaar 2021 schetst de ambities waarbij burgers en ondernemers de mogelijkheid krijgen om de authentieke informatie die de overheid over hen heeft, via Kruispuntbank Vlaanderen, éénevoudig op te kunnen laden in hun persoonlijke digitale kluis. Het is de bedoeling om die informatie makkelijk te kunnen beheren en delen met private partners. Mijn Burgerprofiel vormt tevens een belangrijke schakel om burgers meer autonomie over hun eigen gegevens te geven, meer specifiek om een overzicht te hebben van de data in hun kluis en vlot te kunnen beheren met wie ze deze delen (toestemming). Via deze ‘regie op eigen gegevens’ moeten burgers (persoonlijke) data kunnen gebruiken om hun leven, werk of bedrijf te organiseren, terwijl belangrijke waarden als veiligheid en privacy hierbij geborgd zijn.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 26 september 2020 keurde de Vlaamse Regering het relanceplan Vlaamse Veerkracht goed. Met de voorliggende nota aan de Vlaamse Regering wordt uitvoering gegeven aan het relanceproject VV076 ‘Zelfbeheerde Identiteit’.

De mededeling aan de Vlaamse Regering van 29 januari 2021 (VR 2021 2901 VV MED.0001/1) beschrijft de noodzakelijke stappen ter voorbereiding van de oprichting van het Vlaams Datanutsbedrijf. In de mededeling wordt de ontwikkeling van een aanbod van persoonlijke datakluisen op basis van de wereldwijde Solid²-standaard expliciet meegenomen als een kerntaak van het Vlaams Datanutsbedrijf.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 10 september 2021.

De belangrijkste opmerkingen die in deze nota verwerkt werden, zijn:

¹ <https://www.imec.be/nl/expertises/techtrends/imecdigimeter/digimeter-2020>

² Solid is een specificatie geïntroduceerd door Sir Tim Berners Lee waarmee mensen hun gegevens veilig kunnen opslaan in gedecentraliseerde gegevensopslagplaatsen, persoonlijke datakluisen of Pods genaamd. Pods zijn als het ware veilige persoonlijke webserver voor het bewaren en ontsluiten van je gegevens.

////////////////////////////////////

- Verduidelijking van de samenwerking met innovatieve bedrijven rond de implementatie van een Vlaamse Open Source implementatie van Solid (CSS).

2. INHOUD

A. CONTEXT VAN HET PROJECT EN DOELGROEPEN

Uitdagingen in de huidige data-economie

Onze economie wordt gedreven door gigantische hoeveelheden data. Bij diensten die ons als gebruiker meer comfort geven, wordt er meestal gebruik gemaakt van persoonsgegevens. Vlaamse burgers worstelen met de data paradox: ze houden enerzijds van het gebruiksgemak die 'datagedreven diensten hen bieden, maar anderzijds is er bij 67% van de Vlamingen weerstand door de intransparantie waarmee 'big tech' bedrijven omgaan met hun persoonlijke data.

Onderzoek van Imec (Digimeter 2020)³ toont verder aan dat transparantie over wie welke gegevens heeft en het zelf kunnen beheeren van gegevens, belangrijke randvoorwaarden zijn opdat de burger bereid zou zijn om zijn of haar gegevens ter beschikking te stellen;

- 46% stoort er zich aan dat oude persoonsgegevens ongecontroleerd blijven circuleren.
- 55% is bezorgd dat hun persoonlijke gegevens niet veilig worden bewaard door de websites en apps die ze gebruiken.
- 8 op 10 wenst een overzicht van wie welke persoonlijke gegevens van hen heeft. Een percentage dat ook constant blijft over leeftijden. Stellen dat jongeren meer met een soort van privacy-fatalisme zouden kampen, klopt niet.
- 68% zou graag ook meer controle krijgen over die persoonlijke gegevens, en een toenemend aantal Vlamingen is ervan overtuigd dat ze data willen delen indien er daar iets tegenover staat waar zij mee een zeg in hebben.

Ondernemingen hebben de reflex om zoveel mogelijk data te verzamelen, wat dikwijls in conflict is met regelgeving rond datadeling zoals bijvoorbeeld de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Een groot deel van de investeringen bij digitale dienstverlening gaat naar het inzamelen, beheeren en voldoen aan wettelijke verplichtingen inzake persoonsgegevens en minder naar innovatieve toepassingen boven op deze data. Er zijn bovendien ook toenemende legale, ethische en economische overwegingen die het niet wenselijk maken om grote hoeveelheden persoonsgebonden data samen te brengen in één informatiesysteem. Bovendien bestaat er geen gelijk speelveld tussen Vlaamse ondernemingen en niet-Vlaamse ondernemingen. Dit zorgt er voor dat Vlaamse ondernemingen moeilijk toegang krijgen tot dit deel van de data-economie en dikwijls rijden met de handrem op.

Persoonlijke datakluisen als katalysator van de data-economie

Een persoonlijke Solid datakluis kan beschouwd worden als een online geheugenstick waarover je als gebruiker de volledige controle hebt. In deze datakluis kan je (i) data bewaren die je als burger zelf produceert zoals bijvoorbeeld je afgelegde traject in kader van mobiliteitstoepassingen of (ii) authentieke data bewaren of ontsluiten die anderen over jou produceren zoals een diploma of een domicilieadres. Burgers kunnen tot op een zeer granulaair niveau bepalen welk deel van hun data ze delen met welke partijen. Dankzij deze aanpak waarbij de burger opnieuw controle krijgt, kunnen

³ <https://www.imec.be/nl/expertises/techtrends/imecdigimeter/digimeter-2020>

voorzien in een actief toestemmingsbeheer die de gebruiker inzage geeft van welke data in de persoonlijke datakluis in beheer is en welke toestemmingen op die data gegeven werden. De gebruiker kan die toestemming ook intrekken waarna de datadeling meteen gestopt wordt.

Het relanceproject 'Zelfbeheerde identiteit' zorgt ervoor dat data kan stromen binnen het Solid-ecosysteem. Hierbij wordt ingezet op de adoptie en doorontwikkeling van de succesvolle bestaande OSLO-datastandaarden (Open Standaarden voor Linkende Organisaties) die ervoor zorgen dat informatie tussen verschillende thematische domeinen kan uitgewisseld worden (bij wijze van voorbeeld mobiliteit, werkgelegenheid, energie). Tot slot is het essentieel om het Solid ecosysteem te kunnen opschalen bij sterke groei in aantal datakluisen en de beschikbaarheid te garanderen bij een hoge belasting door veelvuldige, gelijktijdige bevraging. Daarbij wordt er ook geïnvesteerd in ondersteunende bouwstenen die toelaten om de kluis te synchroniseren met (authentieke) gegevensbronnen (zoals bijv. de Vlaamse Leer- en Ervaringsbewijzendatabank).

Beoogde doelgroepen en maatregelen tot adoptie

Er wordt ingezet op een ecosysteem waarbij er op een duurzame manier waarde gecreëerd wordt voor burgers en ondernemers als eindgebruikers. Bedrijven en overheden die dankzij deze paradigma-shift nieuwe innovatieve diensten ontwikkelen, kunnen daarmee participeren in de data-economie. Hiervoor wordt continu gemonitord waar de burger wel/niet klaar voor is, en wordt de burger de instrumenten en mogelijkheden (op hun maat en tempo) aangereikt om controle te nemen waar ze dat wensen.

B. PROJECTDOELSTELLINGEN

Op dit moment laat een burger bij elke dienstverlening steeds opnieuw persoonsgegevens achter. Deze gegevens worden in veel processen gebruikt en door het feit dat die verspreid worden bijgehouden, is de kost om ze actueel te houden hoog.

Dit relanceproject heeft als voornaamste doelstelling de burgers toegang te geven tot een persoonlijke datakluis waarin de data eenmalig bewaard en meervoudig ontsloten wordt, en ze steeds controle hebben over welke data aan wie, waarom en voor hoelang ter beschikking worden gesteld. Zo wordt enerzijds het vertrouwen van burgers in de datasamenleving versterkt en komen tegelijk meer data beschikbaar om dienstverlening efficiënter en een gepersonaliseerd aanbod mogelijk te maken.

Op basis van deze nieuwe manier van werken moet het mogelijk worden om gegevens over de burger die de overheid in beheer heeft, zoals domicilie- of verblijfadressen, contactgegevens, diploma's, attesten, enz., te delen met derde partijen zowel binnen als buiten de overheid. Dit kan gaan van het meedelen van het officiële adres na een verhuis, over het ontvangen van premies op basis van actuele loongegevens tot andere vormen van gepersonaliseerde diensten aangeboden door innovatieve spelers in de markt. Het belangrijkste hierbij is dat de burger steeds zelf in controle is over welke data hij of zij voor welke doeleinden vrij geeft.

Met dit relanceproject wordt bovendien toekomstgericht ingezet op de Europese digitale identiteit, een kader die de Europese Commissie uitwerkt om alle burgers, ingezetenen en bedrijven in de EU hun identiteit digitaal te kunnen laten bewijzen en elektronische documenten vanuit een persoonlijke datakluis te laten delen. Het is de bedoeling van de Europese Commissie dat een dergelijke nationale digitale identiteit in heel Europa zal worden erkend. Zeer grote platforms, zoals bijvoorbeeld Google of Facebook, zullen het gebruik van deze Europese digitale identiteit moeten accepteren, bijvoorbeeld om leeftijd aan te tonen. Gebruikers zullen de keuze hebben om deze identiteit te hanteren, waarbij ze zelf beslissen hoeveel informatie ze over zichzelf willen delen, met wie en voor welk doeleinde. De Europese Commissie wil op deze manier ook Europese bedrijven, grote en kleine, de mogelijkheid

////////////////////////////////////

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Investerings:

De voorziene investeringsmiddelen worden belast voor 4.000.000 euro en zullen worden aangewend voor de volgende uitgaven:

Relance middelen										
KPI	Soort	2021		2022		2023		2024		
		VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	
Relance	Inbreng	€ 2.000.000,00		€ 2.000.000,00						
Product and service management	Alle KPI's serv.mgmt. / KPI 2		€ 90.000,00		€ 197.000,00		€ 197.000,00		€ 197.000,00	
Analyse en design	KPI 1		€ 1.273.000,00		€ 648.000,00					
Ontwikkeling use cases op basis van persoonlijke datakluzen (MVP)	KPI 3		€ 229.000,00		€ 279.000,00					
Ontwikkeling use case op basis van persoonlijke datakluzen (generieke connector)	KPI 3				€ 414.000,00		€ 47.000,00		€ 47.000,00	
Opschalen ecosysteem	OD 4.1 / KPI 4		€ 150.000,00		€ 150.000,00		€ 50.000,00		€ 32.000,00	
Totalen		€ 2.000.000,00	€ 1.742.000,00	€ 2.000.000,00	€ 1.688.000,00		€ 294.000,00		€ 276.000,00	

Het in 2021 benodigde krediet van 1.742.000 euro zal vanuit het provisie-artikel CB0-ICBG2AH-PR worden opgenomen binnen het begrotingsartikel SCO-1SJA2NY-IS (Agentschap Digitaal Vlaanderen) en wordt overgeheveld naar SCA-ASJA2NA-WT (Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen). Voor 2022 zal het benodigde Relancekrediet van 2.258.000 euro worden opgenomen binnen het begrotingsartikel SCO-1SJA2NY-IS (Agentschap Digitaal Vlaanderen). Aangezien het Vlaams Datenutsbedrijf pas in het tweede kwartaal 2022 zal zijn opgericht, zullen de uitgaven voor Q1 2022 (1.688.000 euro) verlopen via het agentschap Digitaal Vlaanderen en het saldo (570.000 euro) worden ingebracht in het Vlaams Datenutsbedrijf als éénmalige kapitaalbreng.

Recurrente middelen:

De recurrente middelen worden vanaf 2022 jaarlijks belast ten belope van 925.000 euro en worden aangewend voor de aankoop van de nodige SaaS-licenties voor het Vlaams platform voor persoonlijke datakluzen.

Exploitatie middelen										
	Soort	2021		2022		2023		2024		
		VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	
Exploitiemiddelen	Inbreng			€ 925.000,00		€ 925.000,00		€ 925.000,00		
SaaS licenties	KPI 1				€ 925.000,00		€ 925.000,00		€ 925.000,00	
Totalen		€ -	€ -	€ 925.000,00	€ 925.000,00	€ 925.000,00	€ 925.000,00	€ 925.000,00	€ 925.000,00	

De recurrente middelen zullen vanaf 2022 via een samenwerkingsovereenkomst ter beschikking worden gesteld aan het Vlaams Datenutsbedrijf.

////////////////////////////////////

